

André Aciman

Adınla Çağır Beni

Türkçesi: Süha Sertabiboğlu

Roman

I. BÖLÜM

Daha Sonra Deęilse Ne Zaman?

“*Daha sonra!*” Sözcükler, konuşma, yaklaşım işte bu.

Birisinin hoşçakal demek için “daha sonra” sözcüklerini kullandığını hiç duymamıştım. Kaba, ters ve dışlayıcı bir etkisi var; sizi tekrar görmeyi ya da sesinizi duyup duymamayı hiç umursamayan birinin gizlenmiş kayıtsızlığıyla söylenmiş sanki.

O adam hakkında hatırladığım ilk şey bu ve bugün bile hâlâ kulaklarımda. *Daha sonra!*

Gözlerimi kapatıp o sözü söylüyorum; ve İtalya’ya dönüyorum yine, yıllar öncesine, iki yanı ağaçlıklı garaj yolunda yürüyor, onun taksiden indiğini görüyorum; rüzgârda dalgalanan mavi gömleği, açık yakası, güneş gözlüğü, hasır şapkası, teni. Birden elimi sıkıyor, sırt çantasını bana veriyor, taksinin bagajından bavulunu çıkarıyor, babamın evde olup olmadığını soruyor.

Tam orada ve o zaman başlamıştı belki de: Gömlek, yukarıya kıvrılmış kol yenleri, yıpranmış espadrillerine bir girip bir çıkan, eve giden sıcak çakıllı yolu sınamaya can atan, her adımda *Plaja nereden gidiliyor?* diye soran yuvarlak topukları.

Şu yaz misafirleri. Başka bir dert.

Sonra, neredeyse hiç düşünmeden ve sırtı taksiye dönük halde, boşta kalan elinin tersini sallıyor ve boşvermişçesine *Daha sonra!* diyor taksideki, muhtemelen istasyondan oraya kadarki ücreti paylaştığı başka bir yolcuya. Buna eklenen hiçbir isim, bu tatsız ayrılışı yumuşatacak hiçbir jest yok, hiçbir şey. O iki sözü söylemiştir: Çabucak, küstahça ve dobra dobra; buyur sen seç, neyi seçeceğin onun derdi değil.

Görüyorsun, dedim içimden, zamanı geldiğinde bize de böyle hoşçakal diyecek. Ters, baştan savma bir “*Daha sonra!*”yla.

Bu arada, biz de ona altı hafta boyunca tahammül etmek zorunda kalacaktık.

Tümüyle sinmiştim. Ulaşılmaz türden biri.

Ondan hoşlanmaya başlayabilirdim gerçi. Yuvarlak yanaklarından yuvarlak topuklarına dek. Sonra, birkaç gün içinde, nefret etmeyi öğrendim ondan.

Aylar önce, başvuru formundaki fotoğrafıyla, hemen yakınlık kurulacakmış umuduyla göze çarpan insan buydu.

Annemle babamın genç akademisyenlere, kitaplarını yayınlamadan önce müsveddelerini düzeltmeleri için yardımcı olma tarzı, onları yaz misafiri olarak çağırmaktı. Her yaz altı hafta boyunca odamı boşaltıp, koridorda bir sonraki, bir zamanlar dedemin olan çok daha küçük bir odaya taşınmaktaydım. Kış ayları boyunca biz kentteyken o oda, bir söylentiye göre, adaşım olan dedemin ebedi uykusunda hâlâ dişlerini gıcırdattığı bir part-time alet odası, depo ve sandık odasıydı. Yaz konuklarının para ödemesi gerekmezdi; evi istedikleri gibi kullanabilirler ve genellikle canlarının istediği her şeyi yapabilirler, yalnız günde bir-iki saatlerini babamın yazışmalarına ve bir sürü kırtasiye işine yardım ederek geçirirlerdi. Ailenin bir parçası haline gelmişlerdi ve bizler, yaklaşık on beş yıldır böyle yaptıktan sonra, kendini artık tümüyle bizim aileden sayan, Avrupa'ya geldiklerinde yollarını değiştirip, aileleriyle birlikte birkaç günlüğüne B.'ye uğrayan ve eski pansiyonlarına nostaljik bir gezi yapan insanlardan, yalnızca Noel'de değil, yıl boyunca gelen kartpostal ve hediye paketi yağmuruna alışmıştık.

Yemeklerde sık sık iki ya da üç konuk daha, bazen komşular veya akrabalar, bazen iş arkadaşları, hukukçular, doktorlar, kendi yazlık evlerine giderken babamı görmek için uğrayan zengin ve ünlü kişiler olurdu. Bazen, eski villayı duyup da bir görmek isteyen rastgele turist çiftleri bile masamıza buyur ederdik; bizimle yemeğe kalmalarını ve kendilerinden söz etmelerini istediğimizde çok sevinirler, son anda haber verilen Mafalda da hazırda ne yemek varsa tabaklara koyup getirirdi. Aslında çekingen ve utangaç bir adam olan babama hiçbir şey

birkaç bardak *rosatello*dan sonra, sıcak yaz güneşi kaçınılmaz öğleden sonra mahmurluğunu getirirken, bir alanda genç yaşta yükselmiş bir uzmanı birkaç dilde konuşturmaktan daha fazla zevk veremezdi. Biz bu işe *yemek cefası* adını vermiştik; bir süre sonra, altı haftalık konuklarımızın çoğu benimsedi bu adı.

Belki de onun, bu cefa çektiren yemeklerden biri sırasında gelişinin hemen sonrasında başlamıştır her şey. Yemekte yanına oturmuştu ve sonunda, teninin o yaz daha önce Sicilya’da geçirdiği kısa sürede kazandığı hafif bronzluğa karşın, avuç içlerinin soluk kaldığını, ayak tabanlarının, boğazının, kolunun yumuşak derisinin de pek güneş görmediğini fark etmiştim. Avuç içleri açık pembeydi neredeyse, bir kertenkelenin karnunun alt kısmı gibi parlak ve düzdü. Mahremdi, lekesizdi, çocuksuydu, bir atletin kan hücum etmiş yüzü ya da fırtınalı bir gecede gün ağarması gibiydi. Onun hakkında, sormayı hiç akıl edemediğim bir şeyleri söylüyordu bana bu.

Belki de öğle yemeğinden sonra herkesin evin içinde ya da dışında mayoyla tembel tembel oturduğu, vücutların sağa sola yayıldığı, sonunda birisi çıkıp kayalara yüzmeye gitmeyi teklif edinceye dek vakit öldürüldüğü, bitmek bilmez saatlerde başlamıştır. Tanıdıklar, akrabalar, komşular, arkadaşlar, arkadaşların arkadaşları ya da kapımızı çalıp, tenis kortunuzu kullanabilir miyiz diye soran herhangi birileri; herkes gelip uzanır, yüzer, yemek yer ve çok uzun kalırsa misafirhaneyi kullanırdı.

Yahut belki plajda başlamıştır. Ya da tenis kortunda. Veya geldiği ilk gün ona evi ve çevreyi göstermeyi teklif ettiğim, şurası burası derken onu çok uzaktaki, bir zamanlar B.’yi N.’ye bağlayan terk edilmiş tren yoluna doğru uzanıp giden uçsuz bucaksız boş arazideki çok eski demir bahçe kapısına kadar götürmeyi başardığım, birlikte yaptığımız ilk yürüyüş sırasında. “Terk edilmiş bir istasyon var mı buralarda?” diye sordu kavurucu güneşin altında, ağaçların ötesine bakarak; belki de ev sahibinin

oğluna yerinde bir soru sormaya çalışarak. “Hayır, burada hiçbir zaman istasyon olmamış. Tren sen ne zaman istersen o zaman durmuş.” Tren merakını uyandırmıştı; raylar dar görünüyordu. Kraliyet arması taşıyan, iki vagonlu bir trenmiş bu, diye bilgi verdim. Şimdi içinde Çingenerler oturuyordu. Annem çocukken buraya yaz tatiline geldiği zamanlardan beri oradaydılar. Çingenerler iki vagonu raydan çıkarıp daha içerilere götürmüştü. Onları görmek ister miydi? “Daha sonra. Belki.” Kibar bir kayıtsızlık; sanki ona yaltaklanmak için duyduğum yersiz hevesi fark etmiş de beni başından savıyormuş gibi.

Ama bana battı bu.

Bunun yerine bana, B.’deki bankalardan birinde bir hesap açtırmak, sonra da İtalyan yayıncısının kitabı için bulduğu İtalyanca çevirmeni ziyaret etmek istediğini söyledi.

Onu oraya bisikletle götürmeye karar verdim.

Bisikletlerin üzerindeki sohbet de yayayken yapılandan daha iyi değildi. Yol üzerinde bir şeyler içmek için durduk. *Bar-tabaccheria* tümüyle karanlık ve boştu. Dükkân sahibi yerleri keskin bir amonyaklı suyla paspaslıyordu. Olabildiğince çabucak dışarı çıktık. Bir Akdeniz çamına tünemiş yalnız bir karatavuğun söylediği birkaç notalık şarkı, ağustosböceklerinin cırlıtısıyla boğulup gitti.

Büyük bir madensuyu şişesinden epey içtikten sonra ona verdim, sonra tekrar içtim, suyun birazını elime döküp yüzüme sürdüm, ıslak parmaklarımı saçlarımın arasından geçirdim. Su yeterince soğuk değildi, yeterince köpüklü de değildi ve sönmemiş susuzluk gibi bir şey bıraktı geriye.

Buralarda ne yapılırdı?

Hiçbir şey. Yazın bitmesi beklenir.

Kışın ne yapılırdı peki?

Vereceğim cevaba güldüm. Anladı ve “Dur söyleme: yazın gelmesi beklenir, öyle değil mi?” dedi.

Düşüncelerimin okunması hoşuma gitmişti. *Yemek cefasını* kendisinden öncekilerden daha çabuk kapacaktı.

“Aslında kışın burası çok gri ve karanlıktır. Noel için geliriz. Bunun dışındaki zamanlarda hayalet şehir gibidir.”

“Peki, Noel’de burada kestane pişirip *eggnog** içmekten başka ne yaparsınız?”

Beni sıkıştırıyordu. Daha önceki gibi gülümsedim. Anladı, bir şey söylemedi, güldük.

Bana neler yaptığımı sordu. Tenis oynuyordum. Yüzüyordum. Geceleri dışarı çıkıyordum. Koşuyordum. Müzik adaptasyonları yapıyordum. Okuyordum.

O da koştuğunu söyledi. Sabah erken. Burada nerede koşulurdu? Gezinti yerinde, genellikle. İsterse ona gösterebilirdim.

Tam ondan tekrar hoşlanmaya başlamışken, suratıma çarpıverdi: “Daha sonra, belki.”

Kitap okumayı listenin sonlarına koymuş, o ana dek sergilediği dik kafalı, küstah tavrından ötürü, kitap okumanın onun için sonlarda geleceğini düşünmüştüm. Birkaç saat sonra, Herakleitos hakkında yazdığı bir kitabı henüz bitirmiş olduğunu ve “okuma”nın onun yaşamının herhalde pek önemsiz bir parçası olmadığını hatırlayınca pedalları ustaca geri çevirmem ve benim asıl ilgi alanımın onunkiyle aynı olduğunu bilmesini sağlamam gerektiğini fark ettim. Ama beni sarsan şey, kendimi kurtarmak için gereken ayak çabukluğu değildi. Gerek o anda, gerekse tren yolunun orada havadan sudan konuşmamız sırasında boyuna, dışarıya hiç öyle görünmeksizin, hatta kendi kendime bile kabul etmeksizin hep çabaladığım –ama beceremediğim– bir şeyi, onu tavlamaya çalıştığımı sonunda birden fark etmemin yol açtığı nahoş tedirginliklikti.

Onu San Giacomo’ya götürmeyi ve Ölümlük adını taktığımız çan kulesinin en tepesine çıkarmayı teklif ettiğimde –bütün konuklar bu fikri beğenirdi çünkü– öylece durup da olumlu bir yanıt beklemeyecek kadar akıllı olmam lazımdı. Onu oraya çıka-

* Çırpılmış yumurta, şeker, süt ve viskiyle yapılan bir içki. (ç.n.)

rıp, kasabanın manzarasını, denizi, sonsuzluğu göstererek gönlünü kazanabileceğimi düşünmüştüm. Ama hayır. *Daha sonra!*

Ama düşündüğümden daha sonra, ben hiçbir şeyin farkına varmadan başlamış da olabilir. Birisini görürsün, fakat aslında onu görmezsin, sırasını bekliyordur. Yahut onu fark edersin, ama tık eden, “çarpıcı” bir şey yoktur ve sen bir varlığın ya da kafanı karıştıran bir şeyin farkına bile varamadan, sana verilen altı hafta neredeyse geçmiştir ve adam ya gitmiş ya da gitmek üzeredir. Sen aslında, haftalardır hiç fark etmeden, burnunun dibinde olup biten ve *istiyorum* demen gerektiğinin tüm belirtilerini taşıyan bir şeyi kabullenmeye çabalıyorsundur. Nasıl anlayamadım? diye sorarsın. Ben arzuyu hemen tanırım... ve bu kez yine tümüyle kayıp gidiyordu. Gerçekte tek istediğim ten, sadece tenken zihnimi her okuduğunda, yüzünde aniden beliren o alaycı gülümsemeye kapılıyordum.

Onun üçüncü akşam yemeğinde, o sıralar Haydn’dan uyarladığım *İsa’nın Son Yedi Sözü* hakkında bir şeyler anlatırken, gözünü dikip bana baktığını hissettim. O yıl on yedi yaşındaydım; masadakilerin en genci ve söylediği şeyler en dinlenmeyen kişi ben olduğumdan, mümkün olan en az sözle çok şey anlatmak gibi bir alışkanlık edinmiştim. Hızlı konuşuyordum ve bu yüzden insanlar, hep heyecanlandığımı ve konuşurken kelimeleri yuttuğumu sanıyorlardı. Yaptığım adaptasyon hakkında anlatacaklarımı bitirdikten sonra, en ilgili bakışın sol tarafımdaki olduğunu fark ettim. Bu beni heyecanlandırdı, koltuklarım kabardı; anlatıklarım ilgisini çekmişti besbelli, benden hoşlanmıştı. O kadar zor değildi demek. Ama hiç acele etmeden, bir süre sonra ona dönüp de göz göze gelince, soğuk ve buz gibi bir bakışla –düşmanca ve zalimliğin sınırında camlaşmış bir şeyle– karşılaştım.

Bu bakış beni tümüyle mahvetti. Bunu hak edecek ne yapmıştım? Bana yine sevecen davranmasını, daha birkaç gün önce terk edilmiş tren yolundaki gibi, yahut aynı günün öğleden sonrasında, ona B.’nin İtalya’da *corriera*’nın, yani araçlarında İsa

heykelciği bulunduran yerel otobüs şebekesinin hiç durmadan vın diye geçtiği tek kasaba olduğunu söylediğim zamanki gibi, benimle gülmesini istiyordum. O zaman hemen gülmüş ve Carlo Levi'nin kitabına gizliden göndermeyi fark etmişti. Zihnimizin paralel çalışması, hangi sözcüklerin diğerleriyle oyun oynadığını hemen anlamamız hoşuma gitmiş, ama son anda kendimi frenlemiştim.

Çetin bir komşu olacağı belliydi. En iyisi ondan uzak durmak, diye düşündüm. Ellerinin, göğsünün, ayaklarının, var olduğu sürece hiçbir pürüzlü yüzeye değmemiş derisine –ve diğer, o daha sevecen bakışı size yöneldiğinde, yeniden diriliş mucizesi gibi gelen gözlerine– vurulacaktım az kalsın. O gözlerle asla uzun süre bakamazdınız ama niçin bakmadığınızı anlamak için bakmaya devam etmeniz gerekirdi.

Ona, aynı şekilde kötü bir bakış atmalıydım.

İki gündür konuşmamız birdenbire kesilmişti.

İkimizin yatak odasının açıldığı uzun balkonda birbirimizden tümüyle kaçınma: Uyduruktan bir merhaba, günaydın, hava güzel, sığ gevezelik.

Sonra her şey kendiliğinden düzeliverdi.

Bu sabah koşuya çıkmak istiyor muydum? Hayır, Pek değil. Pekâlâ, yüzelim o halde.

Bugün, yeni gelen birisinin yol açtığı sıkıntı, huzursuzluk, heyecan; dünya kadar mutluluğun bir parmak ötede dolanıp durduğu düşüncesi; yanlış anlamış olabileceğim ve yitirmek istemediğim; her seferinde hakkında çok iyi düşünmem gereken insanları boyuna yoklayıp durmam; arzuladığım ve beni arzulamasına can attığım herkese yakıştırdığım korkunç şeytanlıklar; sanki dünyayla benim aramda perde yokmuş da incecik kâğıtlardan yapılmış sürgülü kapılar varmış gibi çektğim perdeler; hiçbir zaman şifreli olmamış şeylerin şifresini karıştırmaya ve sonra yeniden anlaşılır hale getirmeye çalışmalar; bunların hepsi, Oliver'ın evimize geldiği yaz başladı. Bunlar, o yaz popüler olmuş her şarkıda, Oliver'ın kaldığı

sırada ve sonrasında okuduğum her romanda, sıcak günlerin biberiye kokularından, ağustosböceklerinin deli gibi cırlamalarına varıncaya dek her şeyde kazılıydı; birlikte büyüdüğüm ve o güne dek hayatımın her yılında tanıdığım kokular ve sesler birden bana düşman kesilmiş ve o yaz yaşanan olayların rengini sonsuza dek taşıyan bir ton edinmişti.

Veya belki de onun bizde geçirdiği ilk haftadan sonra başlamıştır; benim kim olduğumu hâlâ hatırladığını, beni yok saymadığını görüp heyecanlandığım ve kendime, bahçeye gittiğim zaman yanından geçerken onu görmezden gelme keyfini yaşama iznini verebildiğim günlerde. İlk sabah erkenden koşuya çıktık; ta B.'ye kadar ve sonra geriye. Ertesi sabah yüzdük. Daha ertesi gün yine koştuk. Henüz turlarını bitirmemiş süt kamyonuyla yarışmak hoşuma gidiyordu, yahut işlerine başlamaya hazırlanan bakkalla ya da fırıncıyla; henüz bir allahın kulu ortada yokken ve bizim ev uzakta bir serap gibi görünürken, sahilde ve yürüyüş yolunda koşmak hoşuma gidiyordu. Ayaklarımızın uygun adım, solla sol basması ve aynı anda yere vurması hoşuma gidiyordu; sahilde ayak izlerimizi, sonradan gelip gizlice ayağımı onunkinden kalanın üzerine koymak istediğim ayak izleri bırakıyorduk.

Bu bir koşup bir yüzme, onun okuldaki "rutini"ydi. Sebte* günlerinde de koşar mısın? diye takıldım. Daima egzersiz yapardı, hasta olduğunda bile, hatta mecbur kalırsa yatakta. Gece yeni birisiyle yatmış olsam bile, yine sabah erkenden koşmaya giderim, dedi. Bir tek, ameliyat olduğunda egzersiz yapmamıştı. Niçin ameliyat olduğunu sorduğumda, kendi kendime bir daha ona asla söyletmeyeceğime söz verdiğim yanıt, suratında sahte bir sırıtışla kutudan fırlayan soytarı gibi çarptı: "Daha sonra."

Belki nefes nefese olduğu için pek uzun konuşmak istemiyordu veya yüzmeye ya da koşmaya yoğunlaşmak istiyordu

* Musevilerin kutsal dinlenme günü olan cumartesi. (ç.n.)

sadece. Yahut belki de onun, beni de aynı şeyi yapmaya – tümüyle kayıtsız olmaya– sevk etme tarzıydı bu.

Fakat en beklenmedik anlarda aramıza giriveren bu mesafede, birdenbire buz kestiren, can sıkıcı bir şey vardı. Bunu kasten yapıyormuş gibiydi; oltamı gevşetiyor, gevşetiyor, sonra birden çekip, arkadaşlık namına hiçbir şey bırakmıyordu.

Bu çelik gibi bakış hep yeniden ortaya çıkıyordu. Bir gün, ben arka bahçede havuzun kenarında, “benim masam” haline gelmiş masada gitar çalarken ve o da yakınımda, çimlerin üzerinde yatıyorken o bakışı fark ediverdim. Dikkatim gitarın sapına yoğunlaşmışken, gözlerini bana dikmişti ve birden başımı çevirip de onun çaldığım şeyi beğenip beğenmediğine bakınca, işte orada: Keskin, acımasız, kurbanı tarafından görüldüğü anda hemen geri çekilen, parlak bir kılıç gibi. Donuk bir şekilde gülümsedi bana, *Artık bunu gizlemenin bir anlamı yok*, dercesine.

Ondan uzak dur.

Sarsıldığımı fark etmiş olmalı, gönlümü almak için bana gitar hakkında sorular sormaya başladı. Öylesine gardımı almıştım ki, samimiyetle yanıt vermem olanaksızdı. Bu arada, benim yanıtlarla boğuştuğumu görünce, görüldüğümünden daha çok gücenmiş olabileceğim kuşkusuna kapıldı. “Açıklamaya çalışmana gerek yok. Yine çal işte.” Ama sinir olduğunu sandım. Sinir olmak mı? Nereden çıkardın bunu? Böyle tartışıp durduk. “Çal, olur mu?” “Aynısını mı?” “Aynısını.”

Kalkıp oturma odasına gittim ve aynı melodiyi piyanoda çalarken duyabilsin diye balkon kapısını açık bıraktım. Yarı yola kadar peşimden geldi ve kapının ahşap çerçevesine yaslanarak bir süre dinledi.

“Değiştirdin. Aynısı değil bu. Ne yaptın o müziğe?”

“Sadece, Liszt’in bu parçanın orasını burasını kurcalayıp çalacağı şekilde çaldım.”

“Tekrar çal, lütfen!”

Kızmış gibi yapması hoşuma gitmişti. Parçayı yeniden çalmaya başladım.